

*Комунальний заклад
«Богодухівський спеціальний навчально-виховний комплекс»
Харківської обласної ради*

Доповідь

*«Екологічна гра
як засіб творчого розвитку
дитини»*

*Підготувала Сороколат С.М.,
вихователь*

2018/ 2019 навчальний рік

Дбайливе ставлення до природи, усвідомлення важливості її охорони, формування екокультури та природоохоронної свідомості необхідно виховувати з ранніх років - це початковий етап формування екологічної грамотності людини.

Саме в молодшому шкільному віці, коли дитина вперше прилучається до світу природи, багатством і різноманітністю її фарб і форм, необхідно формувати перші уявлення про екологію, виховувати дбайливе ставлення і любов до живого світу навколо нас, частинкою якої ми є.

Діти цього віку чутливі і чуйні. Вони співпереживають, співчувають, у дитини формується стиль поведінки (не кинуть камінь у кішку, не залишать після себе сміття, не розорять мурашник, не зірвуть без потреби квітка і листок).

Діти повинні знати, що рослини і тварини - живі істоти, вони дихають, п'ють воду, ростуть, а найголовніше, відчувають біль.

Щоб зберегти себе, людина повинна зберегти природу, але, щоб зуміти це зробити, вона повинна розвинути себе. Яка людина, така і її діяльність, такий і світ, який він створює.

Тому екологічна освіта має бути спрямована на створення більш досконалої людини, здатної жити в гармонії з навколишнім.

Мета екологічної освіти - формування людини нового типу з новим екологічним мисленням, здатного усвідомити наслідки своїх дій по відношенню до навколишнього середовища і вміє жити у відносній гармонії з природою.

Екологічна культура - це частина загальної культури особистості. Треба розрізняти внутрішню екологічну культуру (мотиви, потреби, здібності, інтереси, цінності, звички, почуття, емоції) та зовнішню (поведінка, вчинки, взаємодія).

Завдання екологічного виховання

1. Розуміння людиною самоцінності природи.
2. Усвідомлення себе як частини природи.
3. Виховання шанобливого ставлення до всіх без винятку об'єктів природи незалежно від наших симпатій і антипатій.
4. Розуміння взаємозв'язків і взаємозалежності у природі.
5. Виховання активної життєвої позиції.
6. Навчання азам екологічної безпеки.
7. Формування емоційно - позитивного ставлення до навколишнього світу.
8. Підведення до розуміння неповторності та краси навколишнього світу.

Моє завдання полягає в тому, щоб виростити чуйних, милосердних дітей, навчити їх екологічно грамотній поведінці до всього живого. Формування такого усвідомлено - правильного ставлення до природи - тривалий процес.

Тому закладати основи екологічної освіти слід якомога раніше.

Для розвитку творчих здібностей школярів у вихованні екологічної культури особливе місце займає ігрова діяльність. Педагогічно правильно організована

ігрова діяльність формує досвід вихованців, дає змогу досягти повного їх самовираження, активності і свободи дій, що розумно поєднується з вимогами взаємної поваги, пізнанням навколишнього середовища, відчуттям краси природи та її гармонії, розвитком почуття любові й турботливого ставлення до її об'єктів.

Саме через гру дитина пізнає світ, готується до дорослого життя. Гра заснована на сприйнятті представлених правил, тим самим орієнтує дитину на дотримання певних правил дорослому житті. Гра приваблює дитину більше, ніж будь-яка інша діяльність. В ній відбувається розвиток емоційної сфери, пов'язаної з відносинами.

Крім того, у грі діти вчаться будувати взаємини з однолітками, підпорядковуються встановленим правилам, вчаться необхідного поведінки.

Граючи з рослинами і тваринами, вони вчаться розпізнавати настрій живої істоти, його своєрідність, не помічає того, що навчаються, оскільки тут вирішують своє ігрове завдання, а не навчальне завдання задане дорослим.

Екологічні ігри можна умовно розділити на кілька видів:

1. Рольові екологічні ігри (творчі ігри).

Вони засновані на моделюванні соціального змісту екологічної діяльності, наприклад, «Будівництво міста майбутнього» (її учасники виконують ролі будівельників, архітектора, жителів міста; мета гри - формувати уявлення про те, що за умови дотримання екологічних норм і правил треба виробляти споруди, не порушуючи баланс природної зони).

Я задалегідь проводжу бесіди з даної теми, звертаю увагу на те, що місто має бути екологічно чистим, гарним, щоб у ньому хотілося б жити. Потім розглядаємо альбоми, журнали, картини, ілюстрації.

Важливе місце в житті дитини займають ігри з природним вмістом, які будуються на його знаннях в цій області і відображають той чи інший вид діяльності людей у природі.

Яскраві враження, отримані дитиною під час відвідин зоопарку, ймовірно трансформуються в гру. Вона почне будувати з кубиків, цеглинок або іншого матеріалу клітки для тварин і птахів, заселяти їх іграшковими тваринами. Дорослий може ненароком включитися в гру дитини і зробити її глибше, різноманітніше, змістовніше.

Діти отримують не тільки знання про життя тварин, про зовнішній вигляд, середовище їх існування, але і навчаються за ними доглядати і піклується про них.

Сюжетно - рольова гра з природним вмістом може бути розгорнута на основі різних подій життя - відвідування цирку, поїздки в село, знайомство з колгоспною фермою, екскурсії на луки, в ліс, поле, теплицю, так далі.

2. Імітаційні екологічні ігри.

Дані ігри ґрунтуються на моделюванні екологічної діяльності.

Так, гра «Хто живе у воді» дозволяє поглибити знання дітей про риб, а гра «Екологічна пірамідка» допомагає показати харчові ланцюги (дитина наочно бачить, що порушення однієї ланки в харчовому ланцюжку веде до загибелі інших). Наприклад, риби. Висохнуть річки, моря - загине риба. Якщо не буде світла і тепла, води загинуть рослини і тварини. Не буде комах, то загинуть птахи так далі.

3. Змагальні екологічні ігри.

Такі ігри стимулюють активність їх учасників у придбанні і демонстрації знань, навичок і умінь. До них відносяться: конкурс - аукціон, квести, екологічна вікторина і так далі.

Це ігри, у яких діти демонструють свої знання. Логічно мислять, швидко приймають рішення. А також і виконують практичну діяльність.

Наприклад, у квесті діти відповідають на поставлені питання, замальовують відповіді, вирішують проблемні завдання, співають, танцюють, виконують трудову діяльність. Протягом всієї гри спостерігається активна робота дітей, діти допомагають один одному, а головне - це вчать правильно ставитися до навколишнього світу.

4. Ігри - подорожі.

Широко застосовуються в практиці дані ігри, в яких діти потрапляють на Північний полюс, на дно океану або моря, на сонячну планету і так далі. Дані ігри також сприяють розширенню знань про світ, правильно ставитися до предметів оточення і прагнення дізнатися більше. Сприяють екологічному вихованню: не забруднювати повітря, моря і океани, берегти тварин і створювати їм природні умови місця їх проживання.

5. Дидактичні ігри.

Ці ігри носять різноманітний характер: мовленнєві ігри, розвиваючі, математичні. Наприклад, «Хто де живе?». Діти повинні правильно визначити місце знаходження тварин, птахів. Лисиця живе в лісі, вона риє для себе нору, вона не впадає в сплячку, так як змінює шубку (шерсть стає більш теплою і густий), сама дістає корм, вона санітар лісу (знищує мишей, хворих тварин).

Діти також класифікують птахів, тварин, квіти, рослини за ознакою. Знайомляться з місцем проживання, вчать правильно ставитися до природного оточення.

6. Ігри з природним матеріалом.

Дітям дуже подобаються такі ігри, які безпосередньо пов'язані з природою. Вони самі заготовляють матеріал, не завдаючи шкоди природі, вчать застосовувати його на практиці. Діти люблять грати з піском, водою, вони визначають властивості, якості матеріалу, проводять досліди.

У процесі ігрової діяльності у дітей формується уміння усвідомити себе частиною світу, поглиблюються уявлення про явища і об'єкти неживої природи як фактори екологічного благополуччя, узагальнюються знання природоохоронного характеру, основи екологічної свідомості.

У своїй роботі я проводжу цілу систему ігор, що складаються з декількох блоків:

1. Ігри на пізнання і класифікацію об'єктів навколишнього світу, розуміння єдності усіх його складових, законів його розвитку:

«Природний світ буває різним», «Назви одним словом», «Що спільного?», «Що частина чого?» «Риби - птахи - звірі», «Ланцюг».

2. Ігри на розвиток чуттєвого сприйняття (робота аналізаторів):

«Світ звуків», «Наші помічники», «Дізнайся по запаху», «Чарівні звуки», «Який овоч ти з'їв?».

3. Ігри, що сприяють формуванню основ екологічної самосвідомості:

«Добре - погано», «Один - добре, багато - погано», «Що буде, якщо...?», «Бережи природу!» і так далі.

4. Ігри на розвиток навичок аналізу ситуацій через цілеспрямоване звуження поля пошуку (гра «Так - ні»).

При формуванні екологічної грамотності використовую інтерактивні технології.

1. Технологія «Мікрофон».

- Для чого людям потрібна вода?
- Назвіть правила поведінки в природі.
- Як ми повинні турбуватися про домашніх тварин?

2. Технологія «Незакінчене речення».

- Природа ...
- Тепер я точно знаю ...
- Я знаю назви квітів..
- Я знаю, що з'їдять твариники ...

3. Технологія «Займи позицію». У дітей є можливість зайняти позицію «Так», «Ні», «Не знаю», довести свій вибір. Після обговорення можливість змінити свою думку.

Молодший шкільний вік - оптимальний етап у розвитку екологічної культури особистості. У цьому віці дитина починає виділяти себе з навколишнього середовища, розвивається емоційно - ціннісне ставлення до навколишнього, формуються основи морально - екологічних позицій особистості, які проявляються у взаємодіях дитини з природою, а також у його поведінку в природі.

Література

1. Альошина Н. Ст. Ознайомлення дошкільників з навколишнім і соціальною дійсністю. - М: Просвітництво, 2005.
2. Алексєєв Ст. А. 300 запитань і відповідей з екології. - Ярославль: Академія розвитку, 1998.
3. Аляб'єва Е. А. Корекційно - розвиваючі заняття для дітей старшого віку. - М., 2000.
4. Біла К. Ю., Зимонина Ст. Н. як забезпечити безпеку дошкільнят. - М: Просвітництво, 1998.
5. Бондаренко Т. М. Екологічні заняття з дітьми. - Видавництво «Учитель», Воронеж, 2005.
6. Бочкарьова Н. Ф. Система екологічної освіти і виховання учнів. - Калуга: Поліграфіст, 1998.
7. Горькова Л. Р., Кочергіна О.В., Обухова Л. А. Заняття з екологічного виховання дошкільників. - М., «Вако», 2007.
12. Молодова Л. П. Ігрові екологічні заняття з дітьми. - Мінськ: Асар, 1996.
13. Миколаєва С. Н. Виховання екологічної культури в дошкільному дитинстві. - Мінськ, 1995.